

[Statsministeren]

ke tror ret meget på den positive værdi af flere af den slags foranstaltninger. Vi mener tværtimod, at de kan skade mulighederne for at skabe et holdbart grundlag for stigende beskæftigelse, og det vil jeg gerne uddybe, for det er et hovedpunkt, det er klart. Hvad skulle nogen af os være mere optaget af end det store problem om arbejdsløsheden?

Hvis jeg analyserer udviklingen igennem de syv år fra 1975 til 1982, lægger jeg meget mærke til, at vi i 1975 havde et underskud på betalingsbalancen på næsten ingenting – ja, ja, det var på 3 mia. kr. Som vi ved, steg det tal: i 1982 blev det ulykkeligvis 19 mia. kr., en kæmpevækst i dette betalingsbalanceunderskud. Samtidig voksede gælden til udlandet år for år og dermed rentebyrden. I 1975 havde vi nettorentebetalinger til udlandet på ca. 2 mia. kr., men i 1982 var det tal steget til 18 mia. kr.

Hvorfor kom vi mon i den situation? Det tror jeg er vigtigt at prøve at forstå og lære af. Jeg mener, det ikke mindst var, fordi man satsede så ensidigt på at formindske arbejdsløsheden ved at udvide den offentlige sektor. Fra 1975 til 1982 steg den samlede beskæftigelse i Danmark med omkring 56.000. Godt nok. Men beskæftigelsen hos det offentlige steg med 186.000, og beskæftigelsen i den private sektor faldt samtidig med 130.000.

Her har vi problemet, for det gav det resultat, at beskæftigelsen hos det offentlige steg fra 24 til 31 pct., samtidig med at de samlede offentlige udgifter voksede fra 50 pct. til 61 pct. af bruttonationalproduktet. Hvilket samfund kan holde til at blive ved i den skure? Derfor tror vi ikke, det er en farbar vej til at forbedre beskæftigelsesmulighederne i et samfund, hvis grundlæggende svaghed er, at den offentlige sektor allerede i fovejen er for stor i forhold til de sektorer, der eksporterer eller fremstiller goder, der kan aflaste importen, at man kører videre i det spor.

Den politik har måske i begrænset omfang kunnet give en stigning i beskæftigelsen på kort sigt. Ja vel, men den har altså også bidraget til at vanskeliggøre det for mange virksomheder, som skal skabe det holdbare grundlag for en vækst i beskæftigelsen, de virksomheder, som skal klare sig i konkurrencen med udlandet, med skattetrykket, der stiger og stiger, osv.

Den voldsomme stigning i de offentlige udgifter blev jo finansieret ved, at staten forøgede sin gæld. Må jeg minde om – for det ville gøre mig så ondt, hvis nogen havde glemt det, ikke mindst i den socialdemokratiske folketingsgruppe – at den danske stat var gældfri i 1975. Det er ingen overdrivelse, for når hele sandheden skal frem, var det sådan i 1975, at staten havde det, der kaldes en negativ gæld. Det kan man lige så godt kalde, hvad det er: en formue – tallene var positive. Da en socialdemokratisk regering efter hr. Hartlings udmærkede periode overtog ansvaret, var der en indenlandsk formue på 12,8 mia. kr., og så var der lidt udlandsgæld, men det var kun på det halve. Der var en formue i 1975, men det er blevet forvandlet til en gæld på i alt knap 300 mia. kr., hvis vi måler sidste nytårsaften. Sådan er det gået, og denne voldsomme gældsætning var jo igen grundlaget for, at vi igennem mange år måtte belaste obligationsmarkedet med statsobligationer, og det har presset renten op fra de 13 pct., renten var i 1975, til – da firkloverregeringen begyndte sin velsignelsesrige gerning – over 21 pct. Hvad værre var: i 1975 var den lange rente i Danmark – undskyld udtrykket – »kun» 4, 5, 6 pct. højere end renten i Tyskland, Norge, Sverige, Holland og Belgien. Men da vi overtog regeringen, var dette handicap vokset til mellem 8 og 12 pct. Det var vilkårene for danske arbejdspladser.

Så kan man selvfølgelig sige: ja men skete der så ikke i den sidste del af perioden 1975–82 en forbedring af konkurrenceevnen, ikke for så vidt angik renten, men så da lønomkostningerne? Jo, det er sådan set rigtigt, men det skete på den uheldige måde, at man etablerede et kapløb mellem stigninger i pengeindkomsterne, der var for store i forhold til vore konkurrenters, og en stadig nedskrivning af kronen. I 1975 kostede en D-mark omkring 2 kr. og 35 øre, men i september 1982 kostede den 3 kr. 50 øre.

Der er mange grunde til, at den fremgangsmåde er uheldig, for det medvirkede til uro omkring kronens værdi, at man stadig i kraft af den forkerte økonomiske politik pressede den danske rente op. Derfor mener jeg, det var firkloverregeringens pligt at lære af de syv års erfaring, for vi kan ikke fortsætte med at lade den offentlige sektor vokse bare for at bekæmpe arbejdsløsheden ad den vej.